

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Guilielmi Adolphi Scribonii, Ex Aristotele Et Aliis
summis philosophis repetita**

Scribonius, Wilhelm Adolf

Hanoviae, 1593

VD16 S 5114

Joannis Rodingi Ethicæ Liber Quartus De Justitia.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56572)

LIB. III. DE CASTITATE. 149

Sic Iosephus castus fuit, dum domini sui uxorem inviolatam dimisit. Sic Sara filia Ra- *Genes. cap. 39.*

guelis in oratione sua ad dominum habita su- *Tobi. cap. 3*

am castitatem ingenuè confessà fuit, inquit, Scis Iehova, esse me ab omni hominum fœditate puram, neq; meum parentumve meorum nomen in exitii mei terra contaminasse. Nunquam me cum ludentibus commiscui, neque levitati deditorum commercio vsa sum.

Sic & Penelope adeo incorruptæ castitatis fuisse scribitur, ut absente per viginti annos marito Ulyssè, nullis procorum blanditiis, nullis pollicitationibus ad violandam fidem, quam promiserat, induci potuerit. Quocirca ut Ovidius scribit:

*Penelope mansit, quam vis custode careret,
Inter tot multos intemerata procos.*

Et Propertius:

*Penelope poterat bis denos casta per annos
Vivere, tam multis femina digna viris.*

JOANNIS RODINGI ETHI-
CÆ LIBER QUARTUS
DE JUSTITIA.

CAP. I.

Quid & quotuplex iustitia.

Iustitia, est virtus suum cuique tri-
buens.

150 JOAN. RODINGI ETHICÆ

Justitia est primò pietas & charitas,
aut Reverentiã & Obedientiã.

II, Fides & Veritas, aut Æquitas &
Bonitas:

[quæ duę species virtutum híc specialiter acci-
piuntur.]

III, Benevolentia & Beneficentiã, aut
Liberalitas & Hospitalitas.

IIII, Misericordiã & Clementiã, aut
Gratiã.

CAP. II.

De Pietate.

Pietas, est justitia cùm Deo tum pro-
pinquis cultum tribuens.

Genes. 4.

Genes. 5.

Genes. 7.

Sic Abel pius fuit, unde etiam Dominus
sacrificium & munera ejus respexit. Item He-
noch, quem Deus transtulit ne videret mor-
tem. Item Noach, cui Dominus dicit, Ingre-
dere tu & omnis domus tua in arcam: te enim
coram me in hac generatione justum vidi.

Sic Josephus patrem suum Jacobum omni
honore affecit, dum eum ad Regem Pharao-
nem adduxit, & reverenter commendavit. Sic
rex Salomon erga matrem Bethsebam debi-
tum honorem exercuit.

CAP.

LIB. III. DE CHARITATE. 151

CAP. III.

De Charitate.

Charitas, est justitia animos indissolubili nexu devinciens.

Sic Jonathan Davidem tanto favore at- *1. Sam. cap.*
que amore sibi devinxit, ut omnia tela ei no- *20. & 21.*
citra apud patrem suum Saulum præcaveret.

Sic Tigranes, ut Xenophon scribit, tanto-
pere uxorem suam dilexit, ut etiam vita sua eam
redimere voluerit.

Sic Hector Andromachæ suæ omnium cha-
rissimus fuisse à poeta scribitur. Sic Ulysses a-
morem suum erga Penelopen contestatus est,
cum his verbis ad eam inter cætera scripsit:

*Solus adhuc mecum, qui me tot casibus unius
Erexit patiens, ad mala perstat amor.*

CAP. IIII.

De Reverentia.

Reverentia, est justitia honore di-
gnos colens.

Sic Abigail erga Davidem reverentiam ex- *1. Sam. cap.*
ercuit dum de asino desiliit, & se pronam ad *25.*
Davidis pedes projecit. Sic senes ab adolescen-
tib. patrum honore culti sunt. Itaque Lyfan-
dram Lacedæmonicum dicere solitum ajunt,
Lacedemone esse honestissimum domicilium
senectutis, unde istud:

152 JOAN. RODINGI ETHICÆ
Credebant hoc grande nefas & morte piandum,
Si juvenis vetulo non assurrexerit olim.

CAP. V.

De Obedientia.

Obedientia, est justitia mandata exequens.

- Genes. cap. 22.* Sic Abrahamus præceptum Domini in filio Isaaco immolando exequi paratus erat. Sic
Matth. 21. Christi discipuli iussi ut pullum alligatum adducerent, & parasceven pararent, sese obedientes præstiterunt.
Marc. 11.
Luc. 19.
Joan. 2. cap. Sic pius Aneas quamquam lenire dolorem Solando cupit, & dictis avertere curas
Multa gemens, magnoq; animum labefactus amore,
Jussa tamen Divum exequitur, classemq; revolvit.

CAP. VI.

De Fide.

Fides, est justitia in rebus creditis promissum servans.

- 1. Sam. cap. 19. & 20.* Sic Jonathan Davidi promissum servavit, dum eum de patris sui insidiatoris voluntate certiozem reddidit, eumque ita a summo capitis periculo liberavit, sicuti pollicitus fuerat. Sic,
Sergestum Aneas promisso munere donat
Servatam ob navem latius sociosq; reductos.

Veritas, est justitia sermonis integritatem conservans.

Sic Joannes Baptista Herodi aperte veritatem dixit, quod is se incaestu polluerat, quo sibi extremum malum summumque capitis periculum accersivit: Nam ut ille apud Terentium ait:

Mat. 14. 8

Mar. 6. ca.

Veritas odium, obsequium verò amicos parit.

Sic apud Virgilium, Anna
*Vera fatebor, ait, miseri post fata Sichai
Conjugis, & sparsos fraterna cade penates
Sonus hic inflexit sensus, animumq, labentem
Impulit, agnosco veteris vestigia flamma.*

Æquitas, est justitia rigorem juris attemperans.

Sic quamvis Hebræis lex lata fuerit, ut diem Sabbathi sanctificarent, & ita ab omni opere cessarent, Christus tamē necessitatem, seu potius æquitatem respiciens eo ipso die discipulis suis spicas vellere concessit, unde Juvenius ait:

Mat. c. 12.

*Hæc ubi dicta dedit, messis per culta gravata
Præterit, & populus sectantum discipulorum
Spicarum gravidam carpebat in ordine frugem:
Iste dies veteri poscebat lege quietem,*

*Sabbatha nam priscis repetebant ocia jussis.
 Ecce Pharisai curant reprehendere Christum
 Quod sanctæ legis calcarent jussa metentes
 Discipuli, legum sed tunc completor Iesus
 Incipit, iis veteris scripti monumenta retexens
 Legistis certè in templo Davida canorum:
 Cum populo quondam panes sumpsisse sacros,
 Et propriam comitumq; famem sedasse, sed illos
 Illicitum cuique fuerat contingere panes,
 Sumere quos solus poterat de lege sacerdos:
 Eiusdem scriptum est justo moderamine legis
 Sabbatha profanent templo sine crimine vates,
 Nec minor est istic vestra glomeratio turba.
 Quàm templi virtus, caperent si pectora vestra
 Quod non sacra Deus, sed mallet mitia corda
 Non tam sæpe viros damnasset factio vestra
 Expertes culpa, sed nunc ego Sabbatha cuncta,
 Sponte mea dominans legis sub jure tenebo.*

Sic Zaleucus urbe Locrensiùm à se saluber-
 rimis atq; utilissimis legibus munita, cum filium
 ejus adulterii crimine damnatus, secundum jus
 ab ipso constitutum utroq; oculo carere debe-
 ret, atq; tota civitas in honorem patris neces-
 sitatem pœnæ adulescentulo remitteret, ali-
 quandiu repugnavit. Ad ultimum precib; po-
 puli evictus, suo prius, deinde filii oculo eruto
 usum utriq; videndi reliquit. Ita debitum sup-
 plicii modum legi reddidit, æquitatis admira-
 bili temperamento se inter misericordem pa-
 trem, & justum legislatorem partitus est.

CAP. IX.

De bonitate.

Bonitas, est justitia officii sui debitas partes præstans.

Sic Tyberius Cæsar cùm ab amicis admonitus esset, ut provincialibus augeter vectigalia, id facere recusavit, & rescripsit: Boni pastores esse tondere pecus, & non deglubere. rectè enim dicitur, quòd princeps bonus nihil à bono patrefamilias differat.

CAP. X.

De Benevolentia.

Benevolentia, est justitia alterum affectu benevolo prosequens.

Exemplis Benevolentiaè cõmunis hominũ vita numquã caruit, quæ cùm plurima in sacra scriptura passim occurrant, illud in primis notabile est, quod Apostolus Paulus de Galatis testatur inquit: Scio vos, si fieri potuisset vestros oculos effossuros & mihi daturus esse.

*Ad Galat.
cap. 4.*

CAP. XI.

De Beneficentia.

Beneficentia, est justitia alterum ope & opera juvans.

Beneficentia nobis commédatur exemplo Petri qui claudio dixit, Nec argentum nec aurũ mihi est: sed quod habeo hoc do tibi: In nomine Iesu Christi Nazareni surge & ambula.

Act. 3. cap.

Act. ca. 12. Item exemplo Angeli qui Petrum in carceratum liberavit.

CAP. XII.

De liberalitate.

Liberalitas, est justitia alterum donis afficiens.

Sic populus Romanus erga regem Attalum liberalis fuit, dum ei Asiam muneris loco possidendam tribuit, eo excelsius & speciosius urbi Romanæ imperium credens, si ditissimâ atque amœnissimam partem terrarum orbis in beneficio, quam in fructu suo reponere maluisset.

CAP. XIII.

De Hospitalitate.

Hospitalitas, est justitia alterum benignè recipiens.

Genes. 19. Sic Lothus duos Angelos ad se divertit cogit, & postquam ingressi domum essent, convivium instituit. & coxit azyma, & comederunt.

Sic senex ille apud Gabaonitas Levitâ cum uxore in domum suam introduxit, & pabulû asinis præbuit: ac postquam laverunt pedes suos, eos in convivas recepit. Sic Dido hospitalis fuit, dum

— simul *Aneam* in regia ducit

Lib. 1. Æneid. Tecta: simul Divum templis inducit honorem,
Nec minus interea sociis ad littora mittit

Viginti

*Viginti tauros, magnorum horrentia centum
Terga suum, pinguis centum cum matrib. agnos
Munera, lætitiãq; Dei.*

CAP. XIV.

De Misericordia.

Misericordia, est justitia afflictos sublevans.

Sic Samaritanus ille misericors fuit, dum in *Luc. ca. 50.*
vulnera faucii oleum & vinum infundit. Sic se
misericordem Dido illa apud Virg. prædicat,
ubi ait,
Non ignara mali miseris succurrere disco.

CAP. XV.

De Clementia.

Clementia, est justitia iram in pœnis
constituendis moderans.

Sic Josephus quamvis à fratribus acerbè & *Genes. 45.*
immaniter tractatus venditusque fuerit, ta- *Es 50. cap.*
men se erga eos clementem præbuit, dum il-
lis ignoscit, nec sibi illatam injuriam vendicat:
Unde Claudianus ait;

*Hac docet ut pœnis hominum vel sanguine pasci
Turpe, ferumq; putes, ut ferrum Marte cruentũ
Sic cum pace premas, ut non infensus alendis
Materiam præstes odiis, ut fontibus ultro
Ignovisse velis: deponas ocius iram,
Quam moveas. Precibus numquam implacabi-
lis obstes
Obvia prosternas, prostrataq; more leonum*

158 JOAN. RODINGI ETHICÆ
 Despicias. alacres ardent cū sternere tauros,
 Transiliunt pradas humiles: hac ipse magistra
 Dat veniam victis, hac exhortante calores
 Horrificos, & quæ numquam nocitur amentem
 Jurgia, contentus solo terrore coercet,
 Ætherei patris exemplo, qui cuncta sonoro
 Concutiens tonitru cyclopum spicula defert
 In scopulos, & monstra maris; nostrig, cruoris
 Parcus in OEtæis exercet fulmina silvis.

CAP. XVI.

De Gratia.

Gratia, est justitia benefacta recom-
 pensans.

Tob.12.

Sic Tobias gratus erga Raphaëlem fuit,
 dum ei dimidiam partem ejus pecuniæ, quam
 attulerat, offert. Sed Raphaël recusans admo-
 nuit eum, ut Domino gratias ageret. Tobias
 itaque Deo optimo maximo tantas, quantas
 potuit ac debuit gratias egit.

Valerius
 Max.

Sic Rex Attalus gratus fuit, quia eandem
 Asiam populo Romano, à quo acceperat, le-
 gavit. Itaque nec hujus munificentia, nec illius
 tam memor beneficii animus tot verbis lau-
 dari potest, quot amplissimæ civitates amicæ
 datæ, vel pié redditæ sint. Sic Æneas apud Vir-
 giliū ait:

Lib.1.Æ-
 neid.

-- grates persolvere dignas
 Non opis est nostra Dido, nec quicquid ubiq, est
 Gentis Dardania magnum quæ sparsa per orbem
 Di

LIB. IV. DE GRATIA. 159

*Dii si qua pios respectant munia, si quid
Uspiam justitia est, & mens sibi conscia recti
Premia digna ferant, qua te tam lata tulerunt
Secula? qui tanti talem genuere parentes?
In freta dum current fluvii, dum montib. umbra
Lustrabunt, convexa polus dum sidera pascet,
Semper honos nomenq; tuum laudesq; manebunt.*

DEO SOLI GLORIA.

